

внутрішнім джерелам інвестування; ослаблення зовнішньоекономічних позицій експортоорієнтованих регіонів внаслідок зміни кон'юнктури та зростання конкуренції на світових ринках сприятиме збільшенню негативного сальдо зовнішньої торгівлі товарами у регіонах – лідерах промислового розвитку; збільшення структурних диспропорцій на ринку праці, посилення мобільності робочої сили в межах країни, зневіра населення у результатах власної економічної активності породжує утриманські настрої відносно держави; скорочення податкової бази внаслідок зменшення кількості виробничих суб'єктів – платників податків є небезпечним для територіальних одиниць із переважанням місто- та бюджетотворюючих підприємств; ліквідація загрожує й об'єктам соціальної інфраструктури, що знаходяться на балансі таких підприємств та фінансуються за рахунок місцевого бюджету; зменшення обсягів бюджетного фінансування соціальної сфери може спричинити сплески соціального невдоволення, погіршити демографічну ситуацію.

Необхідність відновлення докризових позитивних соціально-економічних тенденцій, подолання депресивності регіонів вимагає від органів влади державного, регіонального і місцевого рівня, а також органів місцевого самоврядування посилити увагу до питань, пов'язаних із зміною пріоритетів регіональної політики, виведення її на якісно новий рівень розвитку. Як зазначив Президент України, "Майбутнє – за створенням гнучкої системи державного управління, де сильні, відповідальні регіони гармонійно взаємодіють із сильним, ефективним центром" [8].

З огляду на це, політика держави щодо забезпечення економічної безпеки регіонів повинна базуватися на наступних пріоритетах: упорядкування правових основ економічних і політичних взаємин "центр-регіони"; усунення основних суперечностей міжбюджетних відносин; збереження економічного контролю держави над стратегічними і галузеутворюючими об'єктами і природними ресурсами; диференційована цільова підтримка підприємств, особливо містоутворюючих, у депресивних регіонах; сприяння розвитку малого і середнього підприємництва, налагодженню партнерських зв'язків у цій сфері; забезпечення зовнішньоекономічної безпеки регіонів і держави, підтримання оптимального співвідношення експортоорієнтованого та імпортозамінного виробництва.

Забезпечення економічної безпеки на регіональному рівні можливе лише за умов розробки ефективних заходів регулювання та підтримки депресивних територій. З іншого боку, врахування регіональної специфіки середовища економічної безпеки вимагає поєднання державних заходів, спрямованих на реалізацію державної політики в регіонах; спільних заходів центру та регіонів, які передбачають державну підтримку та стимулювання активізації внутрішнього потенціалу регіонів, а також регіональ-

них заходів, спрямованих на вирішення власних економічних проблем. Враховуючи це, подолання депресивності окремих територій та забезпечення збалансованого розвитку регіонів в умовах посткризового відновлення має базуватись на таких засадах:

✓ пріоритетом у застосуванні механізмів стимулювання розвитку регіонів має бути необхідність зміцнення економічної цілісності держави, розширення партнерських відносин між регіонами та міжрегіональної інтеграції;

✓ необхідно суттєво активізувати використання інструментів стимулювання розвитку регіонів, передбачених Законом України "Про стимулювання розвитку регіонів", зокрема, угод щодо регіонального розвитку;

✓ головні зусилля центру повинні спрямовуватись на створення рамкових умов для того, щоб регіони власними силами могли проводити необхідні структурні зміни. Відтак, потрібно неухильно зміщувати акценти від прямого бюджетного фінансування до опосередкованих інструментів стимулювання регіонального розвитку;

✓ питання надання цілеспрямованого державного сприяння повинне розглядають лише в тих регіонах, які не здатні самостійно вирішити проблеми структурної адаптації.

Подальші дослідження у сфері забезпечення економічної безпеки в умовах кризи мають здійснюватись у напрямі удосконалення інституціональних механізмів. Зокрема, оптимізації потребує законодавчий базис державної політики зміцнення економічної безпеки на національному та регіональному рівнях.

1. Васильців Т.Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення: Монографія. / Т.Г. Васильців. – Львів: Арал, 2008. – 386 с. 2. Гладченко Т.М. Науково-методичні основи створення механізму державного управління і регулювання системи безпеки підприємницької діяльності: регіональний аспект: Автореф. дис. на здобуття наук. ст. к.н. держ. упр.: 25.00.02 / Донецька державна академія управління. / Т.М. Гладченко. – Донецьк, 2004. – С.5-7. 3. Делягин М.Г. Мировой кризис. Общая теория глобализации. / М.Г. Делягин. – М.: Институт проблем глобализации (ИПРОГ), 2003. – 768 с. 4. Державна фінансова підтримка регіонального розвитку / Аналітичний звіт, підготовлений експертом проекту Ігорем Яковенко (Україна). Наукова консультація: Ірини Щербини (Україна). – Київ: Canadian URBAN Institute, 2007. – 46 с. 5. Економічна безпека: навч. посіб. / [за ред. З.С. Варналія]. – К.: Знання, 2009. – 647 с. 6. Економічна криза в Україні: виміри, ризики, перспективи. – К.: НІСД, 2009. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/Table/25022009/analit.htm#_Toc223200809. 7. Пастернак-Таранушенко Г. Економічна безпека держави. Статика процесу забезпечення / [за ред. Б. Кравченка]. – К.: Кондор, 2002. – С.29. 8. Президент України В.Ф. Янукович: Солідарні, партнерські дії між центром і регіонами повинні забезпечити Україні політичну стабільність та соціально-економічний прогрес. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до: <http://www.president.gov.ua/news/17116.html>. 9. Регіони. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua/. 10. Ткаченко В.Г., Коваленко Є.В. Економічна безпека регіонів. / В.Г. Ткаченко, Є.В. Коваленко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://debata.org.ua/article/decentralization_reform/decentralizacia_publ_ref/200.html. 11. Жаліло Я.А. Стратегія забезпечення економічної безпеки України. Пріоритети та проблеми імплементації // Стратегія національної безпеки України в контексті досвіду світової спільноти / Я.А. Жаліло. – К.: Сатсанга, 2001. – 224 с.

Надійшла до редколегії 15.11.10

УДК 338.242.4

О. Блавдзевич, канд. техн. наук

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В КРИЗОВИЙ ПЕРІОД

У статті робиться спроба дослідити роль держави в регулюванні економіки і, зокрема, конкретні кроки уряду України з подолання наслідків економічної кризи 2008-2009 рр. для малих та середніх підприємств.

Ключові слова: роль держави, малий та середній бізнес, фінансово-економічна криза, регуляторний клімат.

The article tries to study the role of the state in the economy regulation and, in particular, concrete steps of the Ukrainian government in overcoming the consequences of the economic crisis of 2008-2009 for small and medium enterprises.

Key words: role of the state, small and medium business, financial and economic crisis, regulatory climate.

Діяльність держави характеризується двома різними поняттями – її потенціалом і ефективністю. Під потенці-

алом держави розуміють здатність ефективно провадити і пропагувати колективні заходи; ефективність – це

результат використання цього потенціалу для задоволення зростаючого попиту суспільства на відповідні блага. Держава з більшими потенціальними можливостями може бути більш ефективною. Однак держава може мати значний потенціал і не бути достатньо ефективною, якщо цей потенціал не використовують належно.

Серед сучасних вітчизняних дослідників проблематики державного регулювання підприємництва необхідно назвати О. Барановського, З. Варналя, Л. Воротину, О. Довгальову, Ю. Єханурова, І. Жиліяєва, К. Ляпіну, Є. Панченка, І. Райніна, С. Реверчука, В. Сизоненка, Р. Соболя, О. Титаренко, Л. Хмелевську, В. Черняка, О. Щура та ін.

На зламі ХХІ ст. міжнародна економічна конкуренція стає щораз важливішим чинником розвитку всіх країн. За таких умов економічно ефективною є держава, яка відстоює свої національні інтереси і гарантує свою національну економічну безпеку в умовах міжнародної конкуренції. Кількісно це виявляється в оптимальному співвідношенні між відкритістю національної економіки і підтримкою своїх виробників на внутрішньому і зовнішньому ринках.

З цих причин інакше трактують економічну роль держави в цілому. В сучасних умовах розвитку світового господарства економічна роль держави залежить не від ступеня втручання в ринковий механізм, а від участі в забезпеченні внутрішніх і зовнішніх умов ефективного функціонування національної економіки.

Потенціал держави потрібно зміцнювати і шляхом активізації громадських інституцій. Це передбачає розробку ефективних норм і обмежень, які давали б змогу стримувати свавілля влади і боротися з корупцією. Для підвищення ефективності державні інституції повинні функціонувати в умовах широкої конкуренції та гласності, а місцеві органи влади повинні бути наділені широкими повноваженнями.

Малий і середній бізнес був, є і буде найефективнішим засобом підтримки життєдіяльності людей, формою їх участі в економіці власних країн. Ось чому у більшості країн цьому сектору економіки приділяється значна увага, більше того – він розглядається як об'єкт державної політики [4].

Українська економіка у 2008-2009 рр. знаходилась цілком під впливом світової економічної кризи, тому дії уряду останніх років стосовно всіх секторів економіки, в тому числі малого та середнього бізнесу, були спрямовані в більшій мірі на подолання кризових явищ.

Після набуття чинності Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з питань регулювання підприємницької діяльності" від 18 вересня 2008 року №523-VI класифікація малого та середнього підприємництва (МСП) була частково приведена у відповідність з поширеною у світі класифікацією, що дозволяє забезпечити єдність методологічної бази для порівняння результатів розвитку підприємництва. За даними Держкомстату України, у 2009 році частка МСП в Україні в загальній структурі всіх підприємств становила 99,5 %, вони реалізували 54,4 % продукції і створювали 60,5 % робочих місць в країні.

При цьому діяльність малого підприємництва зосереджується головним чином в посередницьких видах діяльності. Найбільший обсяг реалізованої продукції (робіт, послуг) сектором малого підприємництва (малими підприємствами і фізичними особами-підприємцями) створюється в сфері торгівлі та ремонту – 61,5 %, операцій з нерухомістю, оренди, інжинірингу та надання послуг підприємцям – 11,4 %.

Кризові та депресійні тенденції вітчизняної економіки значно знизили мотивацію до створення нових підприємств. За оцінками Світового банку, в 2009 році кі-

лькість новостворених підприємств виявилася майже вдвічі меншою, ніж в 2007 році.

Динаміка малого підприємництва в 2009 році в період розгортання депресійних процесів в економіці України характеризувалася такими показниками:

- ✓ зменшення обсягів реалізованої продукції суб'єктами малого підприємництва у зв'язку зі зниженням споживчого попиту на внутрішньому і зовнішньому ринках, вивільненням робочої сили, нерозвиненістю інфраструктури. У 2009 році у порівнянні з 2008 роком обсяг реалізованої продукції суб'єктів малого підприємництва зменшився на 6,3 %. За видами економічної діяльності найбільш суттєве зменшення обсягів реалізованої продукції зафіксовано в торгівлі – 8,1 %, будівництві – 20,1 %, транспорті – 5,2 %, у сфері надання комунальних та індивідуальних послуг – 8,7 %. При цьому негативна динаміка виробництва фізичних осіб-підприємців в капітаємних галузях (промисловість, будівництво, транспорт та зв'язок) була значно вищою, ніж на малих підприємствах;

- ✓ зростання кількості збиткових малих підприємств. Найбільшого впливу фінансово-економічної кризи зазнали малі підприємства, що працювали у сфері операцій з нерухомими майном, орендою, інжинірингу та надання послуг підприємцям (загальний негативний фінансовий результат яких склав 12,7 млрд. грн.), торгівлі (7,2 млрд. грн.), промисловості (2,1 млрд. грн.), будівництва (1,8 млрд. грн.). Беззбитково у 2009 році працювали лише малі підприємства, що займалися фінансовою діяльністю (загальний фінансовий результат від звичайної діяльності яких до оподаткування склав 4,3 млрд. грн.), сільськогосподарства та освіти [3].

Разом з тим, сектор малого підприємництва продовжував активно виконувати соціальну функцію, збільшивши кількість зайнятих працівників на 2,1 % (142, 9 тис. осіб) порівняно з 2008 роком. При цьому зменшення кількості працюючих в цьому секторі відбулося лише в сільському господарстві та будівництві. Таким чином динаміка сектору малого підприємництва дозволяла певною мірою знижувати соціальний тиск на ринку праці. Разом з тим, депресійні тенденції обумовили низку негативних структурних змін зайнятості в секторі малого підприємництва:

- ✓ при позитивній динаміці зайнятості сектору малого підприємництва її структура зміщувалася в напрямі робочих місць, яким притаманний менший рівень соціальних гарантій та захищеності (від малих підприємств до фізичних осіб – підприємців). Кількість працівників зменшилася на малих підприємствах майже у всіх видах економічної діяльності, в цілому зменшившись на 91,6 тис. осіб. Значна частина обсягу вивільнених працівників малих підприємств була "залучена" фізичними особами – підприємцями, які збільшили зайнятість на 234,5 тис. осіб;

- ✓ перетікання зайнятості в сферу послуг. Найбільш відчутне зростання кількості зайнятих працівників у фізичних осіб – підприємців відбувалось у сферах торгівлі 138,1 тис. осіб., особливо у сфері роздрібною торгівлі, ремонту побутових виробів та предметів особистого вжитку (зростання на 73,1 тис. осіб), операцій з нерухомим майном, оренди, інжинірингу та надання послуг підприємцям (на 23,2 тис. осіб), діяльності готелів та ресторанів (на 22,6 тис. осіб), діяльності транспорту та зв'язку (19,5 тис. осіб).

Явища макроекономічної дестабілізації, які супроводжували розгортання в Україні фінансово-економічної кризи, обумовили різку актуалізацію завдань макроекономічної стабілізації, які мали бути здійснені насамперед у фінансовій та монетарній сферах. На відміну від більшості країн світу, які зустріли кризу з мінімальними інфляційними показниками, Україні впродовж останніх

років був притаманний досить потужний інфляційний тренд. Саме він став на заваді безпосередньому використанню заходів прямого стимулювання внутрішнього платоспроможного попиту, які практикувалися розвиненими країнами світу, та змусив поєднувати антикризову політику з протидією інфляційним тенденціям. Проте запобігаючи руйнівній дестабілізації основних макроекономічних показників: темпу інфляції, обмінного курсу гривні, показників стабільності банківського сектору, рівня бюджетного дефіциту тощо, заходи макроекономічної стабілізації завдавали неоднозначного впливу на стан підприємницького клімату в Україні [2].

З одного боку, відбувалися стабілізація підприємницьких очікувань та формування відносно прогнозованого середовища ведення бізнесу. З іншого, стабілізаційні заходи, які полягали в запровадженні обмежень у монетарній сфері та посиленні жорсткості фіскальної політики, об'єктивно завдавали контрактивного впливу, гальмуючи економічну активність в країні. Як засвідчує досвід багатьох інших країн світу, заходи макроекономічної стабілізації дозволяють досягти бажаного результату лише протягом короткого терміну часу та неодмінно мають змінитися заходами проактивного характеру.

У сфері заходів щодо монетарної стабілізації антикризові заходи держави були спрямовані, в першу чергу, на врегулювання проблемних питань в банківському секторі, який суттєво постраждав від кризи ліквідності, що спостерігалась на світових фінансових ринках. Будучи жорстко обмеженим орієнтирами антиінфляційної політики, Національний банк України фактично керувався орієнтирами зменшення грошової пропозиції.

Внаслідок застосування відповідних інструментів обсяг монетарних запасів зменшився за 2009 р. на 5,5 %. Враховуючи суттєве зниження грошових мультиплікаторів через стагнацію в кредитній сфері, це дозволяє зробити висновок про негативний вплив антикризової монетарної політики на економічну активність в Україні.

У сфері заходів щодо фіскальної стабілізації урядом насамперед переслідувались завдання щодо мобілізації ресурсів дохідної частини державного бюджету та можливого обмеження видаткової частини. Це значною мірою досягалося за рахунок посилення фіскального навантаження шляхом:

- ✓ підвищення ставок оподаткування: протягом 2009 р. за ініціативою уряду було прийнято шість законів, які підвищували податки та збори (обов'язкові платежі);

- ✓ стягнення авансових податкових платежів.

- ✓ затримання відшкодування ПДВ експортерам.

- ✓ активізації боротьби з мінімізацією оподаткування та посилення роботи щодо стягнення нарахованої, але не сплаченої частини податкових зобов'язань.

Зростання частки фіскального вилучення супроводжувалося зменшенням спрямованості бюджетних видатків на цілі розвитку [3].

Таким чином, антикризова фіскальна політика, будучи орієнтованою на зростання фіскального вилучення коштів у суб'єктів господарювання, об'єктивно відіграла гальмівну роль щодо економічної активності в Україні.

При цьому кроки щодо подолання фінансових обмежень сектору підприємництва, сформованих та посиленних депресійними проявами економічної активності та антикризовими заходами держави, були практично відсутні. Таким чином, у післякризовий період в Україні сформувався низка несприятливих обставин, що утруднюють підприємницьку діяльність:

- ✓ відсутність чітко сформульованої державної політики щодо антикризової фінансово-кредитної підтримки підприємництва;

- ✓ зависокі ризики інвестиційної діяльності через нестабільну вартість грошей в умовах високої інфляції і невизначеної курсової динаміки;

- ✓ дефіцит фінансових ресурсів через нестачу бюджетного фінансування, утруднений доступ до зовнішніх ринків капіталу, обмеженість ресурсних можливостей банків;

- ✓ несприятливий податковий режим щодо кредиторів та позичальників;

- ✓ вузькість внутрішнього ринку та падіння сукупного попиту, що сконцентрувався у сегментах продукції першої необхідності.

За цих обставин доступ малих та середніх підприємств до зовнішніх джерел фінансування виявився практично повністю перекритим, тоді як потреби їх у фінансовій підтримці істотно зросли.

В умовах фінансово-економічної кризи зменшено обсяги фінансової підтримки малого підприємництва з місцевих бюджетів.

Проблеми з кредитуванням змушували суб'єкти малого підприємництва скорочувати обсяги діяльності, або закритися взагалі. Зменшення обсягів фінансування програмних заходів, особливо в регіонах з недостатньо розвиненим підприємницьким потенціалом, посилює диспропорції регіонального розвитку, а внаслідок цього уповільнюється подолання кризових явищ в економіці регіонів.

Системний негативний ефект від дії важелів макроекономічної стабілізації уряд намагався компенсувати за допомогою заходів безпосередньої підтримки низки галузей реального сектору економіки. Проте така підтримка надавалася практично в режимі "ручного управління" та зводилася, як правило, до оперативного реагування на критичні ситуації в галузях, не сприяючи утворенню сприятливого середовища для підприємництва. Об'єктами такої підтримки стали гірничо-металургійний комплекс та хімічна промисловість (укладення Меморандумів про взаєморозуміння, які де-факто нехтувалися обома сторонами), аграрний сектор (обмеження імпорту сільгосппродукції), житлове будівництво (передбачення пільгового кредитування з фактично відсутніх коштів Стабілізаційного фонду) тощо. Заходи були сконцентровані переважно на створенні сприятливих умов для підприємств, що належать до базових галузей вітчизняної економіки та великого й середнього бізнесу. Між тим, підприємства малого бізнесу були залишені практично сам на сам з проблемами погіршення фінансового становища, наростання вартості валютної заборгованості, зростання витрат та звуження ринків збуту.

Більш послідовною була підтримка автомобільної та переробної промисловості. Законом "Про внесення змін до деяких законів України щодо мінімізації впливу фінансової кризи на розвиток вітчизняної промисловості" (грудень 2008 р.) передбачено надання підприємствам переробної промисловості права застосовувати щорічну 25-відсоткову норму прискореної амортизації основних фондів групи 3; звільнення від сплати ввізного мита обладнання та комплектуючих виробів до нього, що не виробляються в Україні та ввозяться на митну територію України підприємствами переробної промисловості тощо [2].

Рекомендації щодо принципових засад державної політики стосовно забезпечення розвитку підприємництва в посткризовий період зводяться до:

1. Послідовного здійснення заходів, спрямованих на полегшення процесу створення суб'єктів підприємницької діяльності (зокрема підприємств), враховуючи з цієї метою рекомендації Всесвітнього банку і Європейської комісії, зокрема рекомендації, що стосуються використання механізму "єдиного вікна" для реєстрації знов

утворюваних підприємств, організації Інтернет реєстрації, введення правила "мовчання – знак згоди" і утримання на низькому рівні адміністративних витрат, пов'язаних з реєстрацією.

2. Спрощення процедур, що регулюють функціонування вже діючих суб'єктів підприємницької діяльності, зокрема скорочення кількості необхідних дозволів і ліцензій і збільшення термінів їх дії, поліпшення координації між різними наглядовими установами і зменшення загального числа перевірок, яким піддаються суб'єкти підприємницької діяльності.

3. Узгодження політики оподаткування з потребами суб'єктів підприємницької діяльності, особливо суб'єктів МСП, спрощення процедур оподаткування, скорочення кількості податкових платежів і покращення системи податкового регулювання. Щодо МСП, що здійснюють інноваційну діяльність, можливе вжиття адресних заходів щодо створення цільових податкових стимулів.

4. Розробки в рамках спільних консультацій з банківськими установами заходів щодо полегшення доступу МСП до банківського фінансування, зокрема до спеціальних схем кредитування для довгострокового інвестиційного фінансування, включаючи тривалі пільгові періоди, кредитні гарантії у рамках приватно-державних програм, орієнтованих на МСП, і сприятливі правила прийняття заставного забезпечення. Розробки альтернативних форм фінансування для знову утворюваних МСП, зокрема фінансування по лінії спеціалізованих приватно-державних фондів, лізингу, мікрофінансування тощо. Підтримки "інвестиційної готовності" підприємств за допомогою підвищення поінформованості щодо підвищення здатності компаній МСП залучати фінансові кошти.

5. Системних заходів, спрямованих на вдосконалення державного управління і зменшення масштабів корупції і практики незаконних поборів з суб'єктів підприємницької діяльності. Інтересам нових підприємців і діяльності суб'єктів підприємницької діяльності повинні служити посилення незалежності суддів, застосування податкових правил, що передбачають покарання за незаконні платежі, створення антикорупційних консультативних органів за участю державного і приватного секторів і посилення підзвітності державних службовців. Необхідно заохочувати ділові кола до врахування і застосування десятия принципів, проголошених в Глобальному договорі ООН.

6. Зниження бар'єрів на шляху розширення діяльності МСП за кордоном, згідно з рекомендаціями ОЕСР, створення механізмів, що сприяють участі МСП в процесі формування і здійснення торговельної політики, надання суб'єктам підприємницької діяльності – експор-

терам допомоги у вивченні і розумінні умов підприємницької діяльності в приймаючих країнах.

7. Усунення культурних бар'єрів, що стоять на шляху зростання суб'єктів підприємницької діяльності, за допомогою серії заходів, спрямованих на заохочення і стимулювання духу підприємництва, зокрема серед молоді, надання їй допомоги в розумінні можливостей, що відкриваються перед нею саме завдяки підприємництву.

8. Подолання незбалансованості представлення в підприємстві деяких груп населення, наприклад молоді і етнічних меншин. У рамках політики розвитку підприємства повинні враховуватися й тендерні чинники.

9. Поширення інформації щодо передової практики зниження бар'єрів на шляху підприємництва і розвитку суб'єктів підприємницької діяльності в розвинених країнах з ринковою економікою і в країнах з перехідною економікою; на цій основі і в співпраці із зацікавленими приватними компаніями і асоціаціями підприємців органам державного управління центрального та місцевого рівня доцільно організувати курси підготовки для державних чиновників, що реалізують державну політику розвитку підприємництва, а також для майбутніх підприємців.

10. Використання механізму співпраці між державним і приватним секторами при формуванні і реалізації державної політики в сфері розвитку суб'єктів підприємницької діяльності на центральному і місцевому рівнях. Сприяння участі МСП в консультаціях державного і приватного секторів з цього питання і врахування їх конкретних потреб. У співпраці з асоціаціями підприємців мають бути створені механізми для моніторингу здійснення політики в сфері розвитку підприємництва.

Отже, програмою економічних реформ на 2010-2014 рр. "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава" дерегуляцію та розвиток підприємництва визнано одним із стратегічних напрямів. Разом з тим, переважна більшість заходів, здійснених в рамках антикризової політики, та кроків, оголошених в контексті програми реформ, спрямовані на зміну регуляторних вимог до підприємницької діяльності і мають характер дерегуляції, тоді як заходам проактивного характеру приділяється незначна увага [1].

1. Механізми розвитку підприємництва в умовах посткризового відновлення економіки України / За редакцією к.е.н., засл. Економіста України Я.А.Жаліла. – К.: НІСД, 2010. – 45 с. 2. Офіційний сайт Державного комітету України з питань регуляторної політики і підприємництва. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua> 3. Офіційний сайт Міністерства економіки України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua 4. Офіційний сайт Українського фонду підтримки підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ufpp.gov.ua>

Надійшла до редколегії 11.11.10

УДК 338.242

Л. Наумова, канд. екон. наук

РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА У КОНТЕКСТІ ПРИЙНЯТТЯ ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

У статті розглянуто вплив прийняття Податкового кодексу на розвиток малого бізнесу в Україні.

Ключові слова: податковий кодекс, малий бізнес.

In the article influences of acceptance of Tax code are considered on development of small enterprise in Ukraine.

Keywords: Tax code, small business.

Пріоритетним завданням на сучасному етапі проведення економічних реформ в Україні є розвиток підприємництва. Аналіз світового досвіду свідчить, що практично в усіх розвинутих країнах держава бере активну участь у формуванні та розвитку підприємницької діяльності, підтримці найбільш доцільних і ефективних її напрямів.

В умовах дефіциту бюджету та зростаючого державного боргу необхідним постає завдання зміни регуляторного курсу та зміщення акцентів з домінуючого кредитно-грошового управління на користь податкової політики [1, с. 173].

Особливості податкової політики держави в умовах світової фінансової кризи знайшли своє відображення у